

Motion till riksdagen

1987/88:Jo211

av Martin Olsson och Karin Israelsson (c)

om konsekvenserna för samerna och övrig
glesbygdsbefolkning som drabbats av
Tjernobylikatastrofen

Kärnkraftskatastrofen i Tjernobyl medförde synnerligen allvarliga och svår-
överblickbara konsekvenser för vårt land. Särskilt drabbades de som är
beroende av de areella näringarna eller i övrigt av naturen i främst norra
Sverige på grund av de höga cesiumhalterna i växter och djur.

En grupp som därvid drabbades speciellt hårt var de renskötande samer-
na. Genom de höga cesiumhalterna i renlaven och i övriga växter som
renarna betar blev halterna av cesium i renköttet så höga att en stor del av
renköttet måste kasseras.

Eftersom rennäringen utgör en förutsättning för den samiska kulturen
bliv Tjernobylikatastrofen ett direkt hot mot den samiska kulturens fortbe-
stånd. Enligt folkrätten har det svenska samhället speciella skyldigheter
gentemot samerna i deras egenskap av ursprungsbefolkning som blivit mi-
noritet i sitt område. Därigenom har det svenska samhället också särskilda
skyldigheter att sätta in alla erforderliga och möjliga åtgärder såsom ekono-
miskt stöd, rådgivning, kontroller och vetenskapligt arbete för att så långt
det är möjligt kompensera samerna för och begränsa följderna av
Tjernobylolyckan.

En del, främst ekonomiska, åtgärder har vidtagits för att kompensera
samerna för de förluster som uppstått på grund av hög cesiumhalt i renköt-
tet. Åtgärder har även vidtagits för att minska dess cesiumhalt.

Men det är viktigt att även försöka få en bild av de totala och långsiktiga
effekterna av Tjernobylolyckan. Fisket i många Norrlandssjöar har omöj-
liggjorts på grund av det radioaktiva nedfallet och även de vilda bären har
fått höga cesiumhalter.

Kortsiktigt innebär sådana följder av nedfallet kanske främst ekono-
miska konsekvenser, men långt viktigare är de medicinska. Frågan är bl. a. hur
följderna av Tjernobylolyckan långsiktigt påverkar hälsotillståndet bland
samerna och övriga glesbygdsbor i dessa delar av landet, där livsmedel från
orten såsom renkött, insjöfisk och bär konsumeras i stor utsträckning.

Det räcker inte heller med att kartlägga och vidta möjliga åtgärder i
anledning av det inträffade. Med det stora antal kärnkraftsreaktorer som är
i drift måste vi tyvärr räkna med att riskerna är mycket stora för att ytterliga-
re, kanske svårare, olyckor kan komma att inträffa. Åtgärderna gällande
skyddet för rennäringen och övriga glesbygdsnärings får därför inte be-
gränsas till att motverka effekterna av det inträffade utan måste även inrik-

tas på att öka skyddet och beredskapen vid ev. kommande olyckor, så att följderna då kan begränsas. För detta torde erfordras omfattande vetenskapligt arbete vilket med fördel borde kunna bedrivas i samarbete mellan Sverige, Norge och Finland.

Vi finner att en samlad kartläggning bör göras gällande de renskötande samerna och övrig glesbygdsbefolkning som drabbats av det radioaktiva nedfallet från Tjernobyli. Därvid bör såväl de ekonomiska som de medicinska konsekvenserna beaktas liksom de berörda näringarnas, inkl. turismens, framtid. Kartläggningen bör ge underlag både för vidtagande av ytterligare åtgärder i anledning av den inträffade olyckan och för att öka skyddet och beredskapen för eventuellt kommande motsvarande olyckor.

Ett riksdagsuttalande härom bör enligt vår mening göras.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konsekvenserna för de renskötande samerna och övrig glesbygdsbefolkning som drabbats av Tjernobylyolyckan.

Stockholm den 19 januari 1988

Martin Olsson (c)

Karin Israelsson (c)

Mot. 1987/88
Jo211

